

Forskning, evidens och praxis kring färdtjänst för barn och unga

Innehåll

Forskning och evidens.....	2
Rättspraxis	2
Färdtjänst	2
Grunder för rätten till Färdtjänst	2
Synnedsättning och rätt till färdtjänst	2
Väsentliga svårigheter att förflytta sig eller åka med allmänna kommunikationer	3
Ensamåkning färdtjänst	5
Föräldraansvar	7
Resans längd och antal byten.....	8
Färdtjänst och specialfordon.....	8
Färdtjänst och ledsagare	10
Riksfärdtjänst.....	12
Grund för rätten till Riksfärdtjänst.....	12
Enskild angelägenhet riksfärdtjänst	12
Ledsagare och riksfärdtjänst.....	14
Specialfordon/bil riksfärdtjänst.....	15
Riksfärdtjänst med bil	16
Annan verksamhet som är ansvarig för kostnaden	17

Forskning och evidens

Forskningsrapport: Konsten att göra en färdtjänstresa bättre

<https://www.forskning.se/2020/04/15/konsten-att-gora-en-fardtjanstresa-battre/#>

Rättspraxis

För senaste rättspraxis gå till [www.jpinfo.net.se](http://www.jpinfo.net/se).

Färdtjänst

Grunder för rätten till Färdtjänst

Det som är avgörande vid bedömningen av om rätt till färdtjänst föreligger är den sökandes funktionsnedsättning och de begränsningar som denna medför när det gäller att kunna förflytta sig på egen hand eller utnyttja allmänna kommunikationsmedel. Är de allmänna kommunikationsmedlen utformade så att det är rimligt att även en funktionshindrad person ska kunna använda de, föreligger ingen rätt till färdtjänst. (prop. 1996/97 s. 78).

Av RÅ 2008 ref. 88 1 framkommer att tillstånd till färdtjänst meddelas tills vidare i fall där det, på grund av sökandens ålder och hälsotillstånd, saknats skäl att anta att hans eller hennes hälsa kan komma att förbättras på ett avgörande sätt att det finns skäl att ompröva rätten till färdtjänst.

Det är den enskildes funktionshinder och de svårigheter som det medför som är avgörande för rätten till färdtjänst (RÅ 2008 ref. 88).

Resor till och från arbete är sådana resor som anses väsentliga och bör därmed inte begränsas i antal (se RÅ 2010 ref. 110).

Synnedsättning och rätt till färdtjänst

Beviljas

- Kraftig synnedsättning, artros, kärlkramp, förmaksflimmer och max gångsträcka på 200 meter ger rätt till färdtjänst. (4207-20)
- Dövblind plus fallrisk och stora svårigheter att uppfatta tal ger rätt till färdtjänst (3114-17).
- Måttlig synskada ger rätt till färdtjänst. (2637-17)
- Måttlig synnedsättning vänster öga och blind på höger öga samt fallrisk ger rätt till färdtjänst. (2185-15)
- Visat att det inte går att träna sig till att hitta på andra färdsträckor, annars avslag.

Nekas

- Visat att det går att träna sig till att hitta på andra färdsträckor.
- Svårighet att köpa biljett är inte skäl att bevilja färdtjänst.
- Den förbättrade tillgängligheten måste beaktas vid bedömningen av rätten till färdtjänst.
- Att det tar lång tid att träna in nya resvägar är inte skäl att bevilja färdtjänst (1672-19).
- Måttlig synsvaghet ger inte rätt till färdtjänst. (5278-15)
- Kraftig synnedsättning och svårt att läsa skyltar samt att orientera sig i kollektivtrafiken är inte skäl att bevilja färdtjänst. (2012-18)

Väsentliga svårigheter att förflytta sig eller åka med allmänna kommunikationer

Beviljade

Mål nr 3222-19

XX kan endast gå 10 meter med kryckor. Sträckan är uppmätt av vårdcentralen. Därtill föreligger stor fallrisk samt att de medicinska underlagen ger stöd för vad XX anført. Överklagandet bifalles (kammarrättens dom mål nr 3222-19) Rätt till färdtjänst

Mål nr 1498-21

Av kammarrättens dom den 17 december mål nr 1498-21 framkommer att XX har rätt till färdtjänst på vintern men har inte rätt till färdtjänst vid arbetsresor.

Mål nr 2498-19

Av Kamarrättens dom den 8 juli 2019 mål nr 2498-19 framkommer följande. XX kan gå en kilometer men behöver vila flera gånger. XX är en trafikfara både för sig själv och andra. Har en stor fallrisk. Rätt till färdtjänst.

Mål nr 1498-21

En funktionshindrad person kan i regel inte anses vara förmögen att resa med allmänna kommunikationsmedel om personen utsätts för hinder under någon del av reskedjan (se Kamarrätten i Jönköping dom den 17 december 2021 Mål nr 1498-21).

RÅ 2010 ref. 110

Resor till och från arbete är sådana resor som anses väsentliga och bör därmed inte begränsas i antal (se RÅ 2010 ref. 110).

Mål nr 3580-13

Som utgångspunkt anses en rullstolsbunden person ha sådana väsentliga svårigheter att resa med allmänna kommunikationer som krävs för att bevilja tillstånd till färdtjänst. (se kamarrätten i Jönköpings dom den 8 september 2014 i mål nr 3580-13).

Mål nr 3147-13

Möjlighet finns att begränsa ett färdtjänstillstånd till att gälla en viss period exempelvis under vintertid. (se kamarrätten i Göteborgs avgörande den 18 december 2013 i mål nr 3147-13).

Nekade

Mål nr 2644-21

Av kammarrättens dom i Göteborg mål nr 2644-21 anges att kraven för att beviljas färdtjänst är högt ställda och att nya intyg som inkommit till kammarrätten inte kan ligga till grund för prövningen av rätten till färdtjänst. Rätt till färdtjänst föreligger inte.

Mål nr 2757-19

Av kammarrättens dom den 13 september 2019 Mål nr 2757-19 framkommer att XX endast kan gå 50 meter med kryckkäpp utan vila. Kammarrätten konstaterar att den omständigheten att hon behöver vila inte medför att förflyttningssvårigheterna är väsentliga. Det noteras även att det inte skett någon medicinsk bedömning av förmågan att gå med hjälp av rollator som hon använder normalt (kammarrättens bedömning av läkarintyget). Ej rätt till färdtjänst.

Mål nr 798-17

Av kammarrättens dom den 8 november 2017 mål nr 798-17 framkommer att XX kan gå 100 meter. Bedömningen av det medicinska underlaget är att det inte framgår hur bedömningen av hur gångförmågan gått till. Av utlåtandet framgår inte heller vilken förflyttningssvårighet XX hade vid tiden för beslutet. XX har även under utredningens gång ändrat uppgifterna om sin förflyttningssvårighet. Ej rätt till färdtjänst.

Mål nr 801-19

Av kammarrättens dom i Jönköping den 22 maj 2019 mål nr 801-19 framkommer att XX kan gå 200 meter med kryckor och sitta i en buss. Ej rätt till färdtjänst.

Mål nr 3582-19

Av Kammarrättens dom den 2 april 2020 mål nr 3582-19 framkommer att kammarrätten anser att intyget inte ger stöd för i vilken omfattning XX lider av smärta som hindrar henne att förflytta sig på egen hand. Inte heller finns stöd för hennes uppgifter om att hon besväras av yrsel och balanssvårigheter. Någon närmare beskrivning av hur de fysiska besvären påverkar hennes förmåga att resa med kollektivtrafik finns inte heller i underlaget. Ej rätt till färdtjänst.

Mål i kammarrätten Göteborg 10 december 2010

Kammarrättens bedömer att XX inte har rätt till färdtjänst med följande motivering. Kammarrätten anser att läkarintyget är relativt vagt och det framgår inte hur omfattande hennes svårigheter är. Det går därför inte att dra slutsatsen att bussens krängningar eller inbromsningar eller väntetiden vid hållplatser orsakar väsentliga svårigheter att åka buss. Ej rätt till färdtjänst.

Mål nr 3580-13

I begreppet väsentliga svårigheter ligger att svårigheten ska vara av särskilt allvarligt slag. Kan sökanden, om än med vissa svårigheter, förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationsmedel har denna inte rätt till färdtjänst. (se Kammarrätten i Jönköpings dom den 8 september 2014 i mål 3580-13).

Mål nr 2757-19

Kammarrätten anser inte att den omständigheten att den sökande ofta behöver vila i sig inte medför att den sökandes svårigheter är av väsentligt slag. (Se Kammarrätten i Stockholms dom den 13 september 2019 mål nr 2757-19).

Mål nr 660-12/ Mål nr 4882-18

En person som t.ex. förflyttar sig långsamt, har behov av att vila med jämna mellanrum och måste ta det särskilt försiktigt vid backar etc. kan inte generellt anses ha sådana väsentliga svårigheter som förutsätts, även om det är ansträngande för personen att förflytta sig (jfr Kammarrätten i Jönköpings domar den 30 oktober 2012 i mål nr 660-12 och den 29 januari 2014 i mål nr 2960-13).

Mål nr 4882-18

XX kan vissa dagar gå till närmsta busshållplats och en livsmedelsbutik som ligger 150 meter från hennes bostad, och att hennes maximala gångsträcka utan vilopaus är 100-200 meter. Hon går med promenadkäpp, långsamt men utan andra motoriska rubbningar. Ej rätt till färdtjänst (Mål nr 4882-18 Kammarrätten i Göteborg).

Mål nr 317-17

Långt avstånd till närmaste hållplats utgör inte skäl för att bevilja färdtjänst (se kammarrätten i Jönköpings dom den 30 mars 2017 i mål nr 317-17).

Mål nr 216-19

Kraven för att beviljas färdtjänst är högt ställda (se Mål nr 216-19 kammarrätten i Jönköping).

Ensamåkning färdtjänst**Beviljade****Mål nr 1409-21**

Kammarätterna har beviljat tillstånd till ensamåkning i fall där personen haft stora svårigheter med social interaktion, perceptionssvårigheter beträffande bl.a. lukt och hörsel samt om personens mående påverkats negativt när hon har samåkt med andra.

Kammarätten anser att xx ska beviljas ensamåkning. Härvid beaktar Kammarätten att xx löper stor risk för att utsättas för epileptiska anfall och beteendestörningar om hon utsätts för ljud.

3004-18

Kammarätten anser att ensamåkning är förutsättning för att XX ska kunna nyttja färdtjänstillståndet. Härvid beaktar Kammarätten att de nya intygen gör sannolikt att samåkning innebär en avsevärd psykisk belastning för honom vilken har medfört ett försämrat psykiskt mående. Samåkningen har uppenbarligen inte fungerat tillfredsställande.

Nekade**Mål nr 2964-17**

I ett flertal kammarrättsavgöranden anges att ett krav för att undantag från samplanering ska föreskrivas är att villkoret i princip är en förutsättning för att den enskilde ska kunna utnyttja sitt tillstånd till färdtjänst (se bl.a. Kammarätten i Stockholms dom den 14 februari 2014 i mål nr 4300-13 och Kammarätten i Göteborgs dom den 11 november 2015 i mål nr 6390-14).

Den enskilde har beviljats ensamåkning när det gäller resor till daglig verksamhet, dock ej för andra resor. Hon har försämrats vilket lett till att hon inte nyttjar färdtjänstillståndet överhuvudtaget.

Kammarrätten avslår överklagandet med hänsyn till att det saknas samband mellan samplanerat resande och den enskildes möjligheter att utnyttja färdtjänstillståndet.

Mål nr 6214-18

Kammarrätten anser att utredningen inte ger tillräckligt stöd för att xxx ska vara förhindrad att utnyttja färdtjänsten om resorna samplaneras med annan färdtjänstberättigad. Härvid beaktar kammarrätten att läkarintyget är allmänt hållet och att det endast framgår att det är olämpligt att resan sker med annan passagerare. (värderat intyget)

Mål nr 953-19

Kammarrätten anser att utredningen inte ger tillräckligt stöd för att xx ska kunna beviljas ensamåkning. Härvid beaktar kammarrätten att xx borde klara att resa med andra för det fall hon fick resa i framsätet med en ledsagare.

3381-15

Kammarrätten konstaterar inledningsvis att ansökningar om undantaget från samplanerat resande oftast bedöms ganska strängt. Kommunstyrelsen har vid omprövningen beviljat xx ensamåkning till och från skolan. Kammarrätten anser att xx inte har rätt till ensamåkning. Härvid beaktar Kammarrätten att xx tidigare klarat att genomföra resor med ordinarie kollektivtrafik då xx är tillräckligt motiverad för att stå ut med de olägenheter som resor i andra sällskap innebär för xx. Det är således inte en förutsättning med ensamåkning för att xx ska kunna genomföra resan.

Föräldraansvar

Tillämpliga bestämmelser

I 6 kap 1 § föräldrabalken framkommer följande. Ett barn står under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem, om inte rätten har anförtrott vårdnaden åt en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare eller åt en tillfällig vårdnadshavare. Vårdnaden om ett barn består till dess att barnet fyller 18 år.

Enligt 6 kap 1 § föräldrabalken framkommer följande. Den som har vårdnaden om ett barn har ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov enligt 1 § blir tillgodosedda. Barnets vårdnadshavare svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter samt ska bevaka att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning. I syfte att hindra att barnet orsakar skada för någon annan ska vårdnadshavaren vidare svara för att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas.

I Propositionen 2005/06:160, moderna transporter framkommer följande. Det kan konstateras att när det gäller små barn är den primära anledningen till deras svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel, oavsett om barnet har ett funktionshinder eller inte, den utvecklingsnivå och mognad man har vid en sådan ålder. Eftersom färdtjänst skall beviljas den som på grund av ett inte endast tillfälligt funktionshinder har väsentliga svårigheter av sådant slag skall tillstånd till färdtjänst inte meddelas i ett fall där förflyttningssvårigheterna huvudsakligen beror på utvecklingsnivå och bristande mognad. Vad som kan sägas omfattas av föräldraansvaret framgår av 6 kap. föräldrabalken. Den som har vårdnaden om ett barn under 18 år ansvarar för bl.a. barnets personliga förhållanden och för att det får den tillsyn som behövs med hänsyn till dess ålder, utveckling och omständigheterna i övrigt. Av föräldrabalken får således anses följa att en vårdnadshavare skall hjälpa barnet med bl.a. förflyttning eller resor i den utsträckning hjälpbehovet beror på barnets utvecklingsnivå och mognad m.m. Om svårigheterna att förflytta sig i stället beror på ett funktionshinder föreligger inte något föräldraansvar utan färdtjänst skall beviljas för att tillgodose hjälpbehovet. Eller uttryckt på annat sätt – om ett barn utan funktionshinder i motsvarande ålder och situation skulle ha kunnat förflytta sig på egen hand, är en hänvisning till föräldraansvaret inte skäl för att avslå en ansökning om färdtjänst.

Beviljade

-

Nekade

Mål nr 2700-19

Tillstånd till färdtjänst meddelas inte i ett fall där förflyttningssvårigheterna huvudsakligen beror på utvecklingsnivå och bristande mognad. När det gäller ett barn måste tillståndsprövningen därför som ett första led avgöra om ett icke funktionshindrat barn om ett icke funktionshindrat barn i motsvarande ålder hade kunnat förflytta sig på egen hand. Om svårigheterna att förflytta sig beror på funktionshinder föreligger inte något föräldraansvar.

Förvaltningsrätten bedömer att ett barn som är 9 år gammal utan funktionshinder inte kan antas kunna genomföra motsvarande resa med allmänna kommunikationer på egen hand. (man måste beakta resans längd, antal byten, om hjälp kan fås av personalen). Egna noteringar.

Resans längd och antal byten

Resans längd och antal byten måste utredas då det påverkar svårighetsgraden på den aktuella resan.

Beviljade

Mål nr 353-14

Förvaltningsrätten anser att svårigheter att transportera hjälpmedel vid resa med allmän kollektivtrafik kan utgöra skäl för att beviljas färdtjänst (se Kammarrättens dom den 18 november 2010 i mål nr 5373-10 och dom 7 februari 2014 mål nr 7224-13)

Nekade

Mål nr 1332-20

Så som får förstås ska man först ta ställning till om ett barn i i XX ålder (13 år) utan funktionshinder får anses kunna genomföra resor med såväl lokala som regionala allmänna kommunikationsstöd

Mål nr 1174-11

Kammarrätten finner att en 9-åring utan funktionshinder bör kunna resa med buss på det sätt som det är tänkt i ansökan.

Färdtjänst och specialfordon

Mål nr 5870-19

Frågan i målet är XX uppfyller förutsättningarna för att beviljas färdtjänst med specialfordon. Det är funktionshindrets art och beskaffenhet som ska beaktas vid val av färdmedel. Färdtjänstlagen lämnar inte något utrymme åt andra överväganden i det enskilda fallet än de som har med själva funktionshindret att göra (prop. 1996/97:115 s. 51 f.). Färdtjänst med specialfordon kan beviljas den som inte kan förflytta sig på annat sätt än sittande i en rullstol under färden. Den som klarar att förflytta sig in i en personbils fram eller baksäte är i allmänhet inte berättigad till färdtjänst med specialfordon (se t.ex. Kammarrätten i Stockholmsdom den 15 maj 2017 i mål nr 7757-16). Sådan färdtjänst har beviljats i fall då det varit en förutsättning för att den funktionshindrade överhuvudtaget ska kunna nyttja sitt färdtjänstillstånd (jfr Kammarrätten i Göteborgs dom den 4 april 2016 i mål nr 7211-15 och kammarrätten i Stockholms dom den 15 oktober 2014 i mål nr 1695-14).

Beviljade

Mål nr 8087-21

Frågan i målet är om XX har rätt till specialfordon vid samtliga resor då han sedan tidigare beviljats specialfordon när han reser med sin elrullstol. Mot bakgrund av att även om förflyttningen sker på rätt sätt med stöd av annan orsakar det XX mycket smärta. Det är således inte rimligt att XX ska genomföra sina resor på annat sätt än att han får sitta kvar i sin elrullstol. Rätt föreligger till specialfordon.

Mål nr 4508-14

Av den medicinska utredningen framkommer att XX har underbensproteser som är näst intill omöjliga att använda på grund av svullnader och smärtor i benstumparna. XX är då rullstolsbunden. Vid de tillfällen som hon har proteserna får hon ofta krampartad smärta i benstumparna och värk i höftlederna. Kammarrätten anser att det inte är rimligt att XX ska genomföra färdtjänstresorna på annat sätt än sittandes i rullstol. Hennes överklagande ska därför bifallas.

Nekade

Kammarrätten konstaterar att det av intyget inte framgår hur de accentuerade besvären kan komma att yttra sig, vilken allvarlighetsgrad besvären riskerar att få eller vilka tidigare erfarenheter bedömningen baseras på. Utredningen ger således inte stöd för att XX är i behov av ett specialfordon.

Mål nr 4485-19

Frågan i målet är om XX ska beviljas specialfordon. Trappklättrare är ett hjälpmedel som kan finnas i specialfordon. I den medicinska utredningen framkommer att XX är rullstolsburen och att hon bor på en höjd med ca 40 trappsteg till ytterdörren. Kammarrätten konstaterar att svårigheter att förflytta sig till och från bostaden inte utgör en sådan omständighet som kan beaktas vid aktuell prövning. Utredningen ger inte stöd för att XX har sådana svårigheter att förflytta sig in i en personbil. Överklagandet avslogs.

Mål nr 2811-18

Det är ostridigt att XX, sittandes i en bilbarnstol, med hjälp av vuxna personer klarar själva förflyttningen i och ur en personbil. XX är beroende av att ha med sig teknisk utrustning dygnet runt och ledsagare för att hantera denna. XX har anfört att familjens bil är en mercedes E-klass kombi och att färdtjänstens bilar är mindre varför utrustningen måste kopplas ur för att kunna lastas in i bilen. Trafiknämnden har uppgett att de har bilar som är av storleken Volvo V 70. Kammarrätten anser att det inte är visat att utrustningen inte får plats i kommunens bilar och den omständigheten att XX kan åka i familjebilen visar att hon kan nyttja färdtjänsttillståndet genom att åka i färdtjänstens bilar. Rätt till specialfordon föreligger inte.

Mål nr 717-20

XX är beviljad färdtjänst med tillstånd att ta med ledsagare och att resa med specialfordon när hon tar med sin elmoped. Frågan är om XX har rätt till specialfordon vid samtliga resor. Kammarrätten konstaterar att de medicinska underlagen ger stöd för att XX inte på egen hand kan manövrera rullstolen från bostaden till gatan och att hon inte självständigt kan förflytta från rullstolen till ett passagerarsäte. Utredningen ger dock inte stöd för att hon inte skulle klara det med hjälp av en chaufför och en ledsagare.

Mål nr 2327-21

XX är sedan tidigare beviljad färdtjänsttillstånd med anvisat fordon och placering i framsätet samt ledsagare. En läkare bedömer att XX inte under några som helst omständigheter har någon gångförmåga eller förmåga till självständigförflyttning att hon borde beviljas tillstånd för resor med specialfordon. Färdtjänstnämndens konsultläkares slutsatser motsäger emellertid den tidigare läkarens slutsatser och menar på att XX klarar att förflytta sig från rullstol till bilsäte. Kammarrätten finner att de medicinska underlagen inte ger stöd för att XX inte skulle kunna förflytta sig med hjälp av en ledsagare. (viktigt att ledsagare också tas med i bedömningen).

Mål nr 7923-20

Av domen framkommer inte annat än att XX kan förflytta sig in i en personbils framsäte eller baksäte. Det har inte heller framkommit att villkor för specialfordon är en förutsättning för att XX alls ska kunna nyttja sitt färdtjänsttillstånd.

Mål nr 5550-20

Utredningen i målet ger inte stöd för annat än att XX kan förflytta sig från rullstol till personbil. Rätt till specialfordon föreligger inte.

Mål nr 345-20

De medicinska underlagen är delvis motstridiga men är samstämmiga på så sätt att det anges att XX inte kan böja sig och ta sig in i en bil. Intygen innehåller dock inte någon beskrivning eller motivering till denna bedömning. Sammantaget bedömer Kammarrätten att utredningen i målet inte ger stöd för att XX inte kan förflytta sig från rullstol till säte i en personbil.

Färdtjänst och ledsagare**Allmänt**

Stor vikt ska läggas på skälen till avslaget det vill säga att behov av stöd, hjälp och trygghet inte ger rätt till ledsagare.

Av aktuell dom ska särskilt beaktas vikten av att värdera det medicinska underlaget och andra underlag som inkommit.

Det ska särskilt beaktas vikten av en väl beskriven funktionsnedsättning i det medicinska underlaget. Vidare ska det särskilt beaktas frekvensen av aggressionsutbrotten samt vilka konsekvenserna blir av aggressionsutbrotten.

Beviljade**Mål nr 1314-17**

Frågan i målet är om den enskilde på grund av att den enskildes humör kan skifta mycket snabbt och medföra svåra aggressionsutbrott eller svårt självskadande beteenden berättiga till två ledsagare. Kammarrätten ansåg att så var fallet även om det inte behövdes två ledsagare vid varje resa som den enskilde företog. Den enskilde ska kunna använda sig av färdtjänsttillståndet till fullo. Det medicinska underlaget är avgörande för utgången i målet.

Nekade**Mål nr 8087-21**

Den klagande lider av en stor rörelseoförmåga och förflytta sig mestadels med elrullstol. Han klarar med stora svårigheter att böja sig så att han kommer in i sätet i bilen men kan sedan inte lyfta benen på grund av smärta. Kammarrätten avslår yrkandet om ledsagare. Som skäl för avslaget anges att behovet av ledsagare i huvudsak består av stöd, hjälp och trygghet, vilket inte anses utgöra en förutsättning för att den klagande ska kunna genomföra sina resor.

Mål nr 3678-16

Den klagande lider av en CP-skada med spastisk diplegi. Han har personlig assistans och den personliga assistenten ska hjälpa honom under transporter med ledsagning och vid besvär med urinträngning. Kammarrätten anser att den klagande inte behöver en ledsagare med hänsyn till att den klagande kan förflytta sig från en stol till permobilen och att urinträngningarna varit mer sällan förekommande samt att den klagande kunnat genomföra resor med annan rullstol.

Mål nr 445-19

Av utredningen framkommer att den klagande har ett stort behov av en strukturerad och planerad vardag och att oförutsedda händelser orsakar stark ångest och utmattning som gör honom isolerad på sitt rum. Vidare har arbetsterapeuten angett att den klagande är i behov av en ledsagare under färdtjänstresan. Kammarrätten avslår yrkandet om rätt till ledsagare med hänvisning till att det inte är närmare beskrivet varför den klagande behöver ledsagare under resan samt att ombudet uppgett att den klagande inte har något hjälpbehov under själva resan.

Mål nr 358-16

Kammarrätten anser att den omständigheten att den klagande inte ta sig till och från lägenheten berättigar inte till ledsagare.

Riksfärdtjänst

Grund för rätten till Riksfärdtjänst

Av förarbetena till lagstiftningen (prop. 1996/97:115 s. 51) framgår att om den sökande inte kan resa med 2 klass tåg utan att det uppkommer merkostnader, kan tillstånd ges till resa med 2 klass tåg med ledsagare, med 1 klass tåg, med flyg, taxi eller specialfordon. Det är funktionshindrets svårighetsgrad som avgör vilket färdmedel som får användas.

Syftet med riksfärdtjänst är att ge personer med svåra och bestående funktionshinder möjlighet att göra längre resor inom landet till normala kostnader. Resorna kan ske med flyg, tåg och andra allmänna kommunikationer samt med taxi eller specialfordon. Det är funktionshindrets svårighetsgrad som är avgörande för vilket färdmedel som får användas (prop. 1996/97:115 s. 28 och 51 f).

Enskild angelägenhet riksfärdtjänst

Beviljade

Mål nr 2760-09

En resa till och från en två dagars konferens för fackliga förtroendemän ansågs inte kunna hänföras till privat karaktär som är en personlig angelägenhet för den enskilde. Mot den bakgrunden ansåg kammarrätten att den aktuella resan får anses ha ett sådant väsentligt samband med en enskilds arbete och arbetsplats att resan inte kan anses hänförlig till någon enskild angelägenhet.

Mål nr 6557-16

Kammarrätten anser att en utbildning som omfattar ett år och uteslutande riktar sig till personer med expressiv afasi ryms inom begreppet enskild angelägenhet. Kursen uppfyller således ändamålskraven i 5 § första stycket 2 i lagen om riksfärdtjänst. Härvid beaktar kammarrätten utbildningens längd och att kursdagarna är frekvent återkommande med förhållandevis stort antal resor inte medför att rätten till färdtjänst inte föreligger. Ändamålet med utbildningen synes vara rehabilitering men även i viss mån rekreation. Utbildningen kan inte jämföras med sjukvård eller medicinsk behandling för vilken färdtjänst inte kan beviljas. Den aktuella rehabiliteringen inryms därför i begreppet enskild angelägenhet.

Mål nr 8430-21

XX engagemang som förtroendevald kassör i vänsterpartiet är ett förtroendeuppdrag av frivillig karaktär och är att hänföra till en enskild angelägenhet eller fritidsverksamhet. Rätt föreligger därför till riksfärdtjänst.

RÅ 1995 ref. 54

Regeringsrätten ansåg att XX hade rätt till riksfärdtjänst mellan föräldrahemmet och internatskolan/behandlingshemmet. Härvid beaktar regeringsrätten att syftet med resorna var att familjen skulle kunna umgås.

Mål nr 8430-21

Rätt till riksfärdtjänst för deltagande i en styrelseutbildning till följd av en befattning som kassör för en politisk förening. Uppdraget är frivilligt. (8430-21 kammarrätten Stockholm).

Mål nr 2667-11

Rätt till riksfärdtjänst föreligger trots att den sökande har assistansersättning. (2667-11 Kammarrätten i Stockholm).

Mål nr 5621-16

En resa som har flyttning som ändamål är att anse som en enskild angelägenhet. (5621-16 Kammarrätten i Stockholm).

Nekade**Mål nr 3638-07**

Frågan i målet var om resan från hemmet till Ronin rehab är att anse som enskild angelägenhet. Kammarrätten tyckte inte det. Härvid beaktade kammarrätten att xx inte erhållit en remiss och att hon själv svarar för kostnaden.

Mål nr 5543-19

Frågan är om resan mellan hemmet och gymnasiesärskolan berättigar till riksfärdtjänst enligt 5 § riksfärdtjänst. Kammarrätten ansåg att så inte var fallet och beaktade att störta delen av vistelsen var utbildning och inte rekreation.

Mål nr 5621-16

Flyttning för en långvårdspatient till ett sjukhus på en ort närmare anhöriga anses som enskild angelägenhet. Skälet är att det bedöms som en personlig angelägenhet av privat karaktär.

HFD 4942-10

Frågan i målet är om en regionträff för fackliga förtroendemän är en sådan enskild angelägenhet som är en förutsättning för att få anlita riksfärdtjänst. HFD ansåg inte det.

Mål nr 5543-19

Resor mellan internatskola och föräldrahem är inte att likställa med rekreation eller annan enskild angelägenhet. Avslag på ansökan om riksfärdtjänst. (5543-19 kammarrätten Göteborg).

Ledsagare och riksfärdtjänst

Mål nr 1314-17

För att rätt till ledsagare ska föreligga krävs att behovet av ledsagare är knutet till själva resan och inte till t.ex. vistelsen vid resmålet (prop. 1996/97:115 s. 78 f). Sökanden ska således inte klara av att resa på egen hand med den service som normalt ges av transportören eller föraren för att rätt till ledsagare ska föreligga (se kammarrättens i Stockholms dom den 5 maj 2027, mål nr 1314-17).

Beviljade

Mål nr 35-12

Det är visat i målet den hjälp som xx är i behov av är av personligt slag och att flygföretaget inte kan bistå med den aktuella hjälpen. De omständigheter som beaktas i domen är resans tid och den enskildes behov. XX beviljas ledsagare.

Mål nr 1864-17

Det Kammarrätten har att pröva är XX ska beviljas riksfärdtjänst med specialfordon istället för den beviljade resan med tåg och två ledsagare. XX har som skäl för att beviljas specialfordon anført att han lider av återkommande epilepsianfall, saknar tal och att han är rullstolsburen. (Av praxis följer att den enskilde får vara beredd att utstå stora påfrestningar för att kunna genomföra resan, se Kammarrättens i Jönköpings dom den 31 juli 2014 i mål nr 2072-14).

Nekade

Mål nr 2847-19

XX är synskadad och ansöker därför om ledsagare när hon ska resa med tåg. Riksfärdtjänst med ledsagare bör ges till dem som behöver mer personlig hjälp under reskedjan än vad transportföretaget kan erbjuda. Avgörande för bedömningen om XX kan resa utan ledsagare är därmed vilken service som erbjuds utöver ledsagning till och från tåget. Utgångspunkten för prövningen är att den service som tillhandahålls i normalsituationen och inte de olika situationer som skulle kunna uppkomma vid trafikstörningar eller andra oförutsedda händelser. Den omständigheten att XX inte blir serverad vid sin sittplats utgör inte grund för att bevilja henne riksfärdtjänst med ledsagare då resan endast tar två timmar. XX har inte rätt till ledsagare.

Mål nr 868-07

XX överklagar det aktuella beslutet om att hon ska beviljas riksfärdtjänst med taxi. Kammarrätten uttalar att det är funktionshindrets svårighetsgrad som ska ligga till grund för vilket färdssätt som ska beviljas. Om det går att genomföra en resa med allmänna kommunikationer ska så ske. Det är klarlagt i målet att XX kan resa med allmänna kommunikationer med ledsagare varför xx inte kan beviljas taxi. Den omständigheten att XX inte har någon ledsagare tillgänglig medför ingen annan bedömning.

Specialfordon/bil riksfärdtjänst

Mål nr 6304-07

Specialfordon kan beviljas dem som inte kan förflytta sig in i en personbil och därmed inte kan genomföra en resa med färdtjänst på annat sätt än sittande i sin rullstol under färden. För det fall personen ifråga klarar av att förflytta sig in i en personbils fram- eller baksäte är denne inte berättigad till specialfordon (se Kammarrättens dom i Göteborg Mål nr 6304-07).

Beviljade

Mål nr 1986-18

Frågan i målet är XX behöver specialfordon under hela resan istället för delar av den. Kammarrätten anser att toalettbesök är ett avgörande skäl för att hela resan måste genomföras med specialfordon. Inte heller finner kammarrätten att oro eller att få tag i en ledsagare medför någon annan bedömning. Även tidspress mellan byte av fordon har beaktats av Kammarrätten.

Mål nr 2629-15

Frågan i målet är kommunen är tvungen att tillhandahålla ett fordon som gör att den enskilde kan färdas liggande. Enligt förvaltningsrätten var fallet så.

Mål nr 4537-14

Frågan är om XX ska beviljas specialfordon. XX lider av KOL, högt låramputerad i vänster ben, fantomsmärtor, rullstolsbunden, förlamad i båda benen och försämrade tankeförmåga samt försämrat minne. XX beviljades specialfordon.

Nekade

Mål nr 2072-14

Frågan i målet är om hela resan måste ske med taxi. Såvitt framgår av de medicinska underlagen medför XX funktionshinder och hon inte kan vistas i miljöer där hon utsätts för många sinnesintryck. Enligt Kammarrätten blir inte resan, med det föreskrivna färd sättet, så påfrestande att föreskriften är orimlig. Det kan inte vara omöjligt för XX att resa på det föreskrivna sättet om hon följs av en ledsagare.

Mål nr 5052-17

Frågan är om XX har rätt till specialfordon när hon inte kan ta med sig elrullstolen på tåget. Kammarrätten anser att det inte kan vara lagstiftarens mening att göra åtskillnad mellan vilken prövning som ska göras för personer vars behov kan tillgodoses genom en ledsagare och för personer med andra typer av funktionshinder. Prövningen av rätten till riksfärdtjänst bör därför ske utifrån behov vid resan som sådan och inte behoven under vistelsen. Eftersom XX behov av elrullstolen hänför sig till vistelsen vid resmålet och inte till själva resan är XX inte berättigad till tillstånd till riksfärdtjänst.

Mål nr 1864-17

Målet gäller en resa mellan Hedemora och Tierp. XX lider av epilepsi med återkommande anfall både stor och små. Han använder elrullstol och vid förflyttningar till och från rullstolen används en taklift. Därutöver är han i behov av att byta kateter. Kammarrätten anser att utredningen inte ger stöd för att XX till följd av sina funktionshinder skulle vara förhindrad att företa den aktuella resan med tåg och två ledsagare.

Riksfärdtjänst med bil

Mål nr 2072-14

För att riksfärdtjänst med bil ska vara aktuellt krävs att det inte är möjligt för den enskilde att genomföra resan med allmänna kommunikationer trots att denne har ledsagare med sig (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 31 juli 2014, mål nr 2072-14).

Beviljade

Mål nr 6608-09

Nämnden har avslagit XX ansökan om riksfärdtjänst med taxi för sträckan Enköping till Tyresö och istället beviljat honom riksfärdtjänst med ledsagare på tåg, samt anslutningsresor med taxi i Enköping och Stockholm. Av det medicinska underlag framkommer att XX har stora svårigheter att förflytta sig från rullstol till bil. Det kan inte göras utan minst en persons hjälp. Dessutom har han urininkontinens vilket gör att han måste tömma blåsan omedelbart vid behov. Kammarrätten anser att utredningen inte ger stöd för annat än att XX klarar att resa med taxi. Bedömningen var även att XX kunde resa de aktuella resorna med taxi.

Mål nr 2108-15

Har en nedsatt förmåga att hantera nya eller okända situationer, såsom tågförseningar, byte av tåg. Han blir nervös, orolig och arg. XX har förklarat varför problemen inte avhjälpas med en ledsagare. Kammarrätten anser att XX är i behov av taxi vid sina resor.

Mål nr 3705-20

För att riksfärdtjänst med bil ska vara aktuellt krävs att det inte är möjligt för den enskilde att genomföra resan med allmänna kommunikationer trots att denna har ledsagare med sig (jfr Kammarrätten i Jönköpings dom den 31 juli 2014, mål nr 2072-14).

XX har kraftigt nedsatt syn och känner inte igen bekanta om han möter den ute. Han kan således inte läsa skyltar eller se hinder. Vidare har han starkt nedsatt hörsel som medför att inte kan höra utrop eller eventuella faror. Därutöver har han svårt att gå i trappor. Hans balansproblematik gör att han inte klarar att förflytta sig ens kortare sträckor med rollator.

Nekade

Mål nr 2957-10

XX har beviljats tågresor med ledsagare från Vimmerby till Kalmar. Frågan i målet är om XX är berättigad till resor med taxi hela resan eller om resan kan ske med tåg och ledsagare. Kammarrätten anser att den omständigheten att tiderna inte passar medför inte att XX ska beviljas taxi.

Mål nr 3966-19

Frågan i målet är om XX ska få resa med personbil. Kammarrätten anser att toalettbesök inte är ett avgörande skäl till att hela resan måste genomföras med bil. Inte heller övriga svårigheter gör att XX måste färdas hela resan med bil.

Annan verksamhet som är ansvarig för kostnaden

Principen att varje verksamhet ska stå för sina egna kostnader är en vedertagen princip för att undvika övervältring av kostnader på någon annan. Det har inget annat namn och tillämpas mellan förvaltningar, myndigheter m fl. Det är ju väldigt lätt att ordna kostsamma verksamheter och aktiviteter om "någon annan" betalar. Men principen regleras inte i lag och det är väl det största bekymret. Det är därför det står "bör" i handböckerna.

När det gäller LSS-boenden som anordnar aktiviteter på annat håll och där personal finnas med så betraktas detta som utflyttad verksamhet. Man bedriver helt enkelt sin verksamhet utanför de vanliga kommunala lokalerna. Då får man också stå för kostnaderna för resor som uppstår i samband med den utflyttade verksamheten. Se lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 9 e.